

SPRÅKTINGETS DIALOGSEMINAR 19.-20. NOVEMBER

Inviterte deltakere: Lars Vikør, Hannu Töyrylä, Trond Trosterud, Trygg Jakola, Dagny Olsen, Kyrre Isaksen, Henry Osima, Eira Söderholm og Liisa Koivulehto

Tilhørere: Mari Keränen, Anna-Riitta Lindgren og Verena Schall

⌘ **Åpning ved leder for kvensk språktning, Dagny Olsen**

⌘ **Presentasjon**

⌘ **Arbeidet til språkrådet og språktinget i korte trekk:**

Anna-Riitta Lindgren har jobbet med verb for kvensk språkråd/språktning, man er også ferdig med syntaks, nomen, pronomer, adjektiv, adverb, tallord (med tider og personer) konjunksjoner, pre- og postposisjoner. Grammatikken ferdigstilles av Eira Söderholm.

Nå begynner arbeidet med orddannelser, ordforråd og terminologi.

⌘ **Hannu Töyrylä: Status for meänkieli, gjerne med spesielt fokus på håndtering av låneord.**

Meänmaan kieliraati (Meänmaa språkråd) har utgitt grammatikk og første del av ordboka, de utgir også avisa Meänmaa. Språkrådet jobber fordi de har en brennende interesse for språket meänkieli, og jobber uten lønn eller godtgjørelser. De får utgitt avisen med stønad og ordboka er bekostet av et forlag hvor man håper at salget skal dekke kostnadene.

Det finnes selvfølgelig flere dialekter og forskjellen er ikke så stor som folk gjerne tror. Man forsøker ikke å standardisere talespråket.

I forbindelse med ordboksarbeidet er verktøyet Sanuri utviklet. Her foreslår du ord, man kommenterer og ser hva andre har skrevet og man kan i tillegg se hvordan alt ville ha sett ut i bokform. Fungerer nesten som facebook.

Man bruker egne ord, erstatningsord, oversettelses låneord, lån fra andre språk. det er ikke så mange nye ord, dette fordi det er vanskelig å få tatt i bruk nye ord.

Ideer til å videreføre språk til neste generasjoner kan være; Youtube, spill, animasjonsfilm både til data og telefon.

⌘ **Lars Vikør: Erfaringer fra språkplanlegging og språkrøkt i Norge.**

Språkplanlegging: to hovedaspekt (etter Heinz Kloss)

Statusplanlegging: tiltak som fastlegger eller påvirker statusen ulike språk skal ha i forhold til hverandre i et samfunn (språkpolitikk)

Korpusplanlegging: tiltak for å regulere eller påvirke selve bruken av et språk (rettskriving, bøyning, ordvalg, uttrykksmåter)

Fire faser i korpusplanlegging:

- 1) Valg av grunnlag for en norm
- 2) Kodifisering eller normering
- 3) Utbygging eller språkrøkt
- 4) Gjennomføring eller implementering

Prinsipp for språkplanlegging (korpus): fonologisk entydighet, morfologisk entydighet, etymologi, tilnærming, purisme, flertallsprinsippet, prestisjeprinsippet, ususprinsippet, nasjonalisme, tradisjonalisme, demokrati, liberalisme.

- Skal man lage nye ord som ingen forstår?
- I Finnmark og Troms har vi fortsatt en kamp om språket, språket har valgt å være veldig forsiktig i vedtakene for å ikke «blåse liv i glør».

⌘ **Trond Trosterud: Orientering om elektroniske ordbøker og eventuelle muligheter for å parallell kjøre terminologiutvikling og ordboksarbeid.**

Hvordan møte den moderne verden? Kvensk i offentlige rom pr i dag: Romanene til Alf Nilsen-Børsskog, Yr.no, Kvensk institutt, Ruijan Kaiku.

Vi har for lite fokus på: kostnader og muligheter ved å lage noe selv, database, overvåkning av tekster (hva er i bruk) studier på – hva sier folk.

Vi er i ferd med å få en norm i kvensk (prinsipp for hvordan ord skal skrives), det som mangler er ordforråd. Her må vi: gå igjennom all tekst, kartlegge alle ord. Ikke bare nye bøyingsformer av gamle ord, men med virkelig nye ord.

Arbeid framfor oss: all kvensk tekst er viktig for arbeidet (hva er i bruk), systematisk frekvensbasert arbeid, slå sammen de tre eksisterende leksikalske basene (skrive om Eira sin grammatikk i maskinlesbar form), konvertere analysatoren til stavekontroll.

- 1) Grammatikk
- 2) Ordbok (bøyde former av ord – kjennes ikke igjen av ordboka)
- 3) Korpus
- 4) Analyseprogram

Analyseprogram: dette trenger vi! Infrastrukturen for et kvensk analyseprogram er ferdig. Kvensk institutt vil jobbe med dette i lag med UiT. Ordretteprogram for kvensk som er akkurat så gode som analyseprogrammet.

Konklusjon

- samarbeid
- samordning av ressurser
- prioritering av språkarbeid
- plan for arbeidet

Hva skal språkinget legge til grunn for det videre arbeidet:

- Ordbøkene må sammenlignes og samkjøres.
- Orddannelse: hvor trenger vi ord mest? Har vi fått tilbakemelding på hvor vi savner ord? For eksempel i moderneteknologi? I skole og administrasjon? I idretter? Biler, båter?
- Det er viktig å få dekket behov for ord i 2012. frekvens ordlister fra Norsk for å fylle på slik?
- Skal man ta i bruk frekvente ord til barn? Hverdag? Til Ruijan kaiku? I forbindelse med praktiske gjøremål? (Språkrådet har laga barneordbok)
- Målet er å få flere til å ta i bruk kvensk språk, her må man få ord som barn kan kjenne seg igjen i.
- Ordlistor: norske ord/finske ord – lage et regelsett som gjør disse til kvenske ord – gi dem til kvensk talende som avgjør. – Fjerne de vi ikke vil ha og ha stående de vi vil ha. Ordklasse for ordklasse.

Terminologigruppe: det vi skal legge til grunn er hvor mye vi ser til finsk eller til norsk..

Prinsipielle vurderinger: a) om riksfinsk har ett ord vi ikke kjenner, da går man til eventuelt det norske eller meänkieli. Dett er viktig for ikke å utelukke noen brukere. Det er kolokt å ta hensyn til at alle er tospråklige. Systemet i ordforråd må det tas hensyn til.

b) ta låneord fra det nærmeste miljøet sitt.

Lage strategi for hvordan dette skal skje. Hvordan får vi lagt ut eksempler på ord og ta imot tilbakemeldinger? Nye ord? Dette må språkinget vurdere.

- 1) Frekvente ordlister: alle oppslags former i alle tre lister – lage en liste med ett filter, dette går fort.
- 2) Sammenfatte disse tre oppslagslister er verre og arbeidet mer omfattende
- 3) Legge ut.. til hvem, for hvem.. i meänkieli er det ca 10 pers som jobber med ordforråd og orddannelser, oversettelse og ordklasser.

⌘ **Rolf Olsen: Status for språkplanlegging og terminologiutvikling i nordsamisk**

Samisk språkråd har blitt til språkstyre, man har dannet grupper til ordboksarbeid.

Kunnskapssenter etablert for å sikre språkarbeidet samt utveksle erfaringer og arbeidskapasitet.

Ordboksarbeid: delt i grupper for temaer: helse, psykiatri, kommuneadministrasjon, skole, juridisk og data. Man har diskutert nye ord – låneord – slektsord, men dette har ikke gitt resultater enda. Man må unngå ord med for vid betydning! engelske ord brukt i norsk dagligtale tilpasses dataspråket; det kan være lettere å bruke engelske ord enn de norske.

Tips:

- 1) ikke slippe utenforstående til
- 2) legge fundamentet selv for så å knytte til seg andre

OPPSUMMERING:

- Vi har fått meget gode innsikter i hva som har vært gjort og hva som skal gjøres framover

- Vi må diskutere hvilke domener som skal prioriteres
 - Vi er opptatt av at språket ikke skal dø. Vi kan ikke bli for spiss, psykiatri og jus er vel ikke de områder vi trenger å prioritere.
 - Unge mennesker er prioritert, det vi trenger mest i hverdagen – det som er interessant og gøy. (her skal vi se til Elgå og sørsamisk)
 - Språkkurs: mat, kroppsdel, rom, natur, grammatiske termer. Ord her finnes
 - Verb er veldig sentralt i opplæring.
- 1) Få samlet alt i en database, ordbok
 - 2) Ordutvikling, orddannelser
 - 3) Legge inn ressurser til innsamling av ord (Nord-Troms, Øst- og Vest Finnmark)